תניא נמי הכי א)מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור ואמר ואני הוא אסור וחבירו מותר ב)וכמה כדי דבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב לימא מסייעא ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני ותו לא ג)תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן (א) הני ה"נ ומשום דקתני סיפא הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי ומשום הכי קתני ואני ואני איבעיא להו חד בחבריה מיתפים או דלמא בקמא מיתפסי למאי נפקא מינה לאתפוסי ומיזל אי אמרת חד בחבריה מתפים מתפסין ואזלין לעולם ואי אמרת בקמא מתפסי טפי מכדי דבור לא מתפסין מאי ת"ש הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני ותו לא מידי ש"מ בקמא הוא דמתפסי דאי ס"ד חד בחבריה מיתפים ליתני טובא ואני תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן כולהון איידי דקתני הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני ת"ש הותר הראשון הותרו כולן ראשון הוא דשרו הא אמצעי לא ש"מ בקמא מתפסין אימא לך לעולם חד בחבריה מתפים ואיידי דבעי מיתנא הותרו כולן דאי תנא אמצעי איכא ראשון דלא משתרי משום הכי קתני ראשון (ב) ת"ש הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין דלא איכא אחרינא בתריה אבל אמצעי דאיכא אחרינא בתריה משתרי ש"מ חד בחבריה מתפים לעולם אימא לך בקמא מיתפסין ומאי אחרון דקתני אמצעי ואיידי דתנא ראשון תנא אחרון ת"ש דתניא בהדיא [א]הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור שמע מינה [ב]חד בחבריה מתפים שמע מינה: הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערי כשערו וכו': משום דאמר פי כפיו ושערי כשערו הרי נזיר ורמינהו

רש"י

תניא נמי הכי. דבעינן שיהו נתפסין בתוך כדי דבור: **הוא אסור.** הראשון שאמר הריני נזיר והשני שאמר ואני מותר לפי ששהה כדי דבור הא אם לא שהה הרי זה נזיר כמותו: **לימא מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני.** (ג) ומדלא קתני אלא הנך תרין ש"מ דמשום דאי קתני טפי לא הוי כדי דבור של ראשון ואנן בעינן א]דליהוי תוך כדי דבור ותו לא: מהכא לא תסייע ליה דבדין הוא דהוה ליה למיתני ב] **עד** מאה אלא לאו אורחיה דתנא כי רוכלא דמחזר על העיירות בפרגמטיא שלו והולך ומכריז ומונה יש לי מחטין וכוסות וקערות ה"נ ליחשיב וליזיל: ואי לאו משום דווקא ליתני חד ותו לא ולשמעינן (ד) ג] הני ד)(הכי נמי) א] לאו דווקא הוי בתוך כדי דבור: **אין ה"נ.** אלא משום דלא משכחת בה אמצעי דאיבעי ליה למיתנא משום הכי נמי תני ואני ואני: **איבעיא להו חד בחבריה מיתפים** ד]. (ה) ב] [ולא] כר"ל ואפילו עד מאה מיתפסין ואזלין: **ת"ש ואני ואני.** מדלא קתני טפי ש"מ דהיינו (ו) ה] טעם דבקמא מיתפסין: **ראשון הוא דשרי.** כלומר משום ראשון דאישתרי איסתרו נמי כולהו הא אס[ו]ר הותר אמצעי לא יהא מותר אחרון שלמטה הימנו וש"מ דטעמא הוי משום דבקמא מיתפסין: **לעולם אימא לך חד בחבריה מיתפים.** וכי הותר אמצעי הותר נמי אחרון והא דלא קתני לה משום דלא אפשר דאיידי דבעי למיתנא כי הותר ראשון הותרו כולן משום שאם אין ראשון אין אמצעי ואין אחרון ואי תני אמצעי לא מצי למיתנא הותרו כולן דהא איכא ראשון דלא משתרי כו': **מדקאמר האחרון מותר וכולן אסורים.** ואפילו ז]אותו שהתפיסו ג] לאחר שלישי שמע מינה דבקמא מיתפסין ומשום הכי לא מישתרו: א"ל מהכא ליכא למשמע מידי דהכא ח]מיירי דליכא אחרינא בהדיה והא דקאמר וכולן אסורים אאמצעי וראשון קאי: **אבל אמצעי דאיכא אחרינא בהדיה.** כלומר דאי לא דייקת מינה להאי גיסא דוק מינה לאידך גיסא דמדקאמר האחרון מותר וכולן אסורין דליכא אחרינא בהדיה מכלל ט]דאי הותר אמצעי דאית ליה אחריני בהדיה דאישתרי נמי ההוא בתרא דמיתפים ביה וש"מ דחד בחבריה מתפים: **לעולם אימא לך בקמא מיתפסין והאי אחרון דקאמר היינו אמצעי.** וקאמר לך דאפי' של ה) אחרון לא הותר משום דבקמא מיתפסין והאי י]ד] דקאמרי ליה אחרון לאו דוקא אלא איידי דתנא ראשון תנא אחרון: **ת"ש דתניא בהדיא כו' הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר.** דהיינו אחרון וש"מ דכל חד וחד בחבריה מתפים ש"מ: **משום דקאמר פי כפיו.** דמשמע כ]דקאמר פי נזיר ושערי נזיר מי הוי נזיר: ורמינהו

תוספות

תניא נמי הכי. פירוש כרבי שמעון בן לקיש: **מי שאמר** הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור. פי' כדי דבור דווקא ולא יותר ואומר מיד ואני הוא אסור פירוש הראשון שנדר בנזיר וחבירו מותר אלמא דלא מצי לאיתפוסי אלא שהן[1] כולם תוך כדי דבור אבל הרביעי ששהה אחר כדי דבור לא כר"ל: **לימא** מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר. מתניתין היא וכו' וקתני ואני[2] ותו לא לרבי[3] יהודה נשיאה מצי למיתני ואני ואני ארבע פעמים וא"ת ולרשב"ל נמי ניתני ואני ואני שלש פעמים וי"ל דהכי קאמר בשלמא לרשב"ל [לא] איצטריכא ליה למתני אלא ב' פעמים ואני לאשמועינן דגם השני נתפס בראשון שהוא תוך כדי דבור ואע"ג דאמצעי מפסיק בדבורו בין ראשון לשלישי והוא הדין דגם לשלישי שיאמר ואני יתפיס בראשון דאין שום סברא לחלק בין שני לשלישי ששניהם עומדים תוך כדי דבור אבל לר' יהודה נשיאה אי איתא דרביעי נמי נתפס בראשון ליתני דהא ודאי חדוש הוא ואיצטריכא לי' לאשמועינן אע"ג דשהו כבר תוך כדי דבור כיון שהוא סמוך לאלתר לכדי דבור ומשני אטו תנא כי רוכלא כו' כלומר אה"נ דהוי מצי לאיתנויי ארבע פעמים ואני ולא חש למנות כל מה שהיה יכול למנות: **ומשני** אה"נ ומשום דקתני סיפא וכו' מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני. וא"ת דהיא גופא תיקשי דליתני חד ואני וסיפא ליתני הותר הראשון הותר השני הותר השני לא הותר הראשון וי"ל דלמ"ד לקמן חד בחבריה מתפיס נקט למידק מיניה אחרון הוא דליכא אחריני בתריה אבל אמצעי דאיכא אחריני בתריה ומישתרי[4] אותו שאחריו כדדייק לקמן ולמ"ד דבקמא מיתפסו ותני[5] אמצעי למידק כשסמוך ראשון הוא דשרי של אחריו הא אמצעי לא הותר של אחריו דבקמא מתפיס: **חד** בחבריה מתפים. דהיינו כל אחד בסמוך לו ובתוך כדי דבור לחבירו או דלמא בקמא שאמר הריני נזיר מיתפסו כולם: **מיתפסו** ואזלו לעולם. ואפי' מאה ואי בקמא מיתפים טפי מכדי דבור לא היה מיתפים לרשב"ל כדאית ליה ולרבי יהודה נשיאה אפי' ד' כיון דבסמוך לכדי דבור לאלתר: **ת"ש** מי שאמר הריני נזיר וכו' דאי ס"ד חד בחבריה מיתפים ליתני ואני ואני טובא: **מכלל** דאיכא אמצעי מש"ה קתני ואני ואני. ה] ולדקדק [דאיכא] אמצעי כמו שמדקדק והולך לשתי פנים מתניתין: **ראשון** הוא דשרו. אותם שאחריו ו)(יד נזירה) מתפיס[6] מדלא קתני הותר אמצעי הותר אחרון: **אחרון** הוא דליכא אחריני בתריה. הלכך כשהותר הוא כולן אסורין אבל לאמצעי דאיכא אחריני בתריה לא מצי למיתני הותר הוא כולן אסורים דשל ז)אחרון נמי הותר: **ש"מ** חד בחבריה מיתפים. מדלא תנא הותר האמצעי הוא מותר וכולן אסורין ומשני דאחרון היינו אמצעי ואיידי דתנא ראשון תנא לישנא דאחרון והא נמי דהוא[7] אחרון לראשון: **תא** שמע דתניא בהדיא וכו' הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר אלמא חד בחבריה מיתפים:

ח)**דאמר** פי כפיו מיין. כלומר במתניתין שאני הואיל ושמע חבירו שנדר ודאי קאמר הכי לענין איסור יין אבל בברייתא דקאמר מעצמו בלא שמיעה דחבירו נזיר לאו כלום הוא כיון דאין הנשמה [תלויה בו] ופי כפיו מיין מהני אפילו לרבי שמעון דאמר לעיל (דף ג:) עד שיזיר מכולן הכא מודה דלא גרע מידות וכן מהריני מסלסל ומכלכל דפ"ק (לעיל דף ג.) דהוי נזיר וא"ת כי אמר נמי ידי ו] נזיר[8] [נימא] דה"ק ידי כידו מלהטמאות למתים ורגלי כרגלו מלהכנס בבית הקברות וי"ל דהא"נ דאי שמע לחבירו שנדר בנזיר ואמר ידי כידו מהני וה"נ תניא בתוספתא (פ"ג) ברישא דברייתא בהדיא ידי כידו רגלי כרגלו הרי זה נזיר:

ידי

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ג], ב) [לעיל כ: וש"נ], ג) [גיטין לג. וש"נ], ד) נ"א אי, ה) צ"ל אחריו, ו) נ"א דבדידיה, ז) צ"ל אחריו, ח) שייך לע"ב אחר ד"ה ידי,

נוסחת הריב"ן

א] ואנן בעינן כדי דבור ותו לא: ב] למתני אפי' עד: ג] ולשמעינן הכי נמי דלאו דווקא הוי משום כדי דבור אין ה"נ כו': ד] מתפים כו' והא דר"ש בן לקיש דלמא לאו אסמכתא דדלמא חד בחבריה מתפים ואפילו עד מאה מתפסן ואזלין דלא כוותיה הס"ד: ה] טעמא: ו] אם יהא מותר: ז] אותן: ח] (מיירי) ליתא בכ"י: ט] דהאי: י] דקרי: כ] דמשמע כדקאמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולשמעינן הכי ה"נ ומשום: (ב) שם דלא משתרי משום הכי קתני ראשון ת"ש הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין ש"מ בקמא מיתפסין דליכא אחרינא בתריה ת"ש הותר האחרון: (ג) רש"י ד"ה לימא מסייע וכו' ואני דמדלא קתני וכו' דאי קתני טפי הוי מכדי דבור של ראשון: (ד) ד"ה ואי לאו וכו' ולשמעינן הכי דלאו דוקא: (ה) ד"ה איבעיא להו חד בחבריה מתפים והא דלא כר"ל הס"ד ואח"כ מ"ה מיתפסין ואזלין לעולם אפילו עד מאה: (ו) ד"ה ת"ש ואני וכו' דהיינו טעמא דבקמא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ואי לאו וכו' לאו דוקא הוי בתוך כדי דבור. נ"ב עי' א"מ: ב] ד"ה איבעיא להו וכו' ולא כר"ל. נ"ב עי' א"מ שהגיה תחת תיבות ולא כר"ל והא כר"ל פי' וזהו כוונת ר"ל יעוש"ה: ג] ד"ה מדקאמר וכו' ואפי' אותו שהתפיסו וכו'. נ"ב עי' א"מ: ד] ד"ה לעולם וכו' דבקמא מיתפסין והאי דקאמרי. מלת דקאמרי נמחק. וצ"ב דקרי כצ"ל: ה] תוס' ד"ה מכלל וכו' ואני ואני ולדקדק באמצעי כצ"ל: ו] ד"ה דאמר פי' וכו' וא"ת כי אמר נמי ידי נזירה כצ"ל:

הגהות התוספות

1. צ"ל כשהן. 2. צ"ל ואני ואני. 3. צ"ל ולרבי. 4. צ"ל מישתרי. 5. צ"ל תני. 6. צ"ל שמע מינה בקמא מתפיס כו'. 7. צ"ל והוא נמי הוה אחרון. 8. צ"ל ידי כידו נימא כו'.

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ד מהל' נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכט סעיף ג:
י ב מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכה ד:

מוסף רש"י

תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל. רוכל, מוכר צרורות של בשמים (גיטין לג.) או: כסוחר זה שמונה מעותיו (ערכין כג:).

פי' הרא"ש

תניא נמי הכי מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור וכו' הוא אסור וחבירו מותר. אלמא כיון דשהה כ"ד אע"פ שאמר ואני סמוך לכדי דבור לא אמר כלום רק בתוך כדי דיבור כנ"ל: לימא מסייע ליה וכו' ואמר ואני ואני ותו לא אלמא דרביעי אינו יכול להתפיס כיון שהוא אחר כדי דיבור מדלא תנא ד' ואני. ולר"ל לא איצטר' למתני ג' דמילתא דפשיטא דתוך כדי דבור כדבור דמי וכיון דאשמועינן דב' מתפיסי' בא' ומותרין בהתרתן ממילא ידעי' דה"ה ג' אבל לר' יהודה נשיאה הו"ל למתני ד' ולאשמועינן דמתפיסים סמוך לכדי דבור בתוך כדי דבור דמי. כי רוכלא ליחשיב וליזיל אפי' אי הוה תני ד' לא שמעינן מיניה דסמוך לכ"ד כדיבור דמי דס"ל לתנא דמתני' דחד בחבריה מתפיס ולא בראשון. וכיון דלא נפקא לן מידי מניה לא תני ליה: ופריך כיון דלא שמעינן מיניה מידי לא לתני אלא חד משום דקתני סיפא וכו' מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני וא"ת ולא ליתני אלא חד ובסיפא ליתני הותר הב' [הב'] הותר (ה"ב) ולא הותר [הראשון] (ה"ג). וי"ל דנקט אחרון למידק אחרון הוא דליכא בהדיה אחרונה אבל אמצעי דאיכא בתריה אחרונה משתרי אותו שאחריו דכל חד בחבריה מתפיס: כי רוכלא ליחשיב וליזיל אדרבה ס"ל דכל א' בחבריה מתפיס וליכא חידוש בק' יותר מבשנים ובשנים איכא חדוש למידק דוקא אחרון כדפרי' לעיל לאשמועינן דחד בחבריה מיתפיס ומיהו הוכחה גמורה לא הוי דאיכא למימר דלא דק התנא כדאיתא לקמן: ת"ש הותר הראשון הותרו כולם ומדנקט א' ולא נקט אמצעי אלמא בקמא מתפיס: א) ה"ק יעשה פיו כפיו מיין ושערי כשערו מלגוז. ומיירי מתני' שאמר הך בפי'. ובא' מהם שאמר הוי נזיר וה"ה נמי אם אמר רגלי כרגלו וידי כידו מלטמא למתים. ואפי' לר"ש דאמר עד שיזיר מכולן מודה הכא דלא גרע מידות כדאיתא לעיל פ"ק גבי מסלסל מכלכל. א"נ אפי' לא פי' כיון ששמע שאמר חבירו הריני נזיר ואמר איהו פי כפיו הוי כאילו אמר פי כפיו מיין אבל כשאמר מעצמו ידי או רגלי לא

א) שייך לע"ב